

czuwam!

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

ROHiS

ZHP realizuje działania sfinansowane ze środków Rządowego Programu Wsparcia
Rozwoju Organizacji Harcerskich i Skautowych na lata 2018-2030

czuwam!

*Harcerz w każdym widzi bliźniego,
a za brata uważa każdego innego harcerza.*

Druhny i Druhowie,

Siła harcerstwa jest w tym, że nie pozostajemy bierni i obojętni na to, co dzieje się wokół nas. Mamy prawo i obowiązek wpływać na nasze otoczenie, kształtować nasz świat. Harcerki i harcerze są osobami odpowiedzialnymi a harcerstwo jako ruch społeczny jest organizacją odpowiedzialną społecznie. Co to w praktyce oznacza? Przede wszystkim to, że harcerki i harcerze działają tak, aby mądrze, odważnie i razem z lokalnymi społecznościami, których jesteśmy częścią, zmieniać nasz świat, nasze otoczenie na lepsze. Harcerska służba to działania, które odpowiadają na potrzeby, trafiają tam, gdzie nikt inny nie chce ich podjąć, tworzą bezpieczny świat. Pokażmy działając, że czwarty punkt Prawa Harcerskiego jest żywy, że wyznacza nam szlak, którym idziemy, że nie ma w nas zgody na działania, które nie są braterskie.

Druhny i Druhowie,

CZUWAJCIE – bądźcie uważni na potrzeby ludzi wokół was i starajcie się postępować zawsze tak, żeby ludziom w waszym otoczeniu było po prostu dobrze.

*hm. Anna Nowosad
Naczelniczka ZHP*

Materiał pod red. Agaty Erhardt-Wojciechowskiej

Korekta: Katarzyna Jachymek, Katarzyna Kryńska

Design: Michał Pośpiech

Łamanie: Sara Ejsmont

Skład: Karolina Piotrowska

Skład, grafika tropów: Sonia Stach

Materiał powstał przy poradnictwie zespołu:
Anna Pospieszna, Agata Erhardt-Wojciechowska,
Jakub Lasek, Kacper Rynio, Kamila Smyczek,
Emilia Wadas

Akcja „**CZUWAM!**” 2019/2020 to ogólnopolskie zadanie realizujące cele strategiczne z obszaru **ODPOWIEDZIALNI SPOŁECZNIE** w pierwszym roku wdrażania Planu Taktycznego realizacji Strategii ZHP w latach 2019-2022. Akcja przyjmie charakter równoczesnych inicjatyw w lokalnych przestrzeniach publicznych, które pozostawią trwałą, potrzebną i pozytywną zmianę w otoczeniu działania gromad i drużyn. Charakter czynności realizowanych w ramach akcji powinien wynikać z potrzeby w środowisku lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem usuwania z przestrzeni publicznej naszych miast, miasteczek i wsi symboli oraz napisów pełnych nienawiści – przejawów m.in. rasizmu, antysemityzmu, ksenofobii, homofobii, a także wszelkich innych treści promujących agresję - w myśl czwartego punktu Prawa Harcerskiego: Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza. Ponadto w odpowiedzi na niepożądane zjawisko mowy nienawiści zachęcamy do szerzenia dobrych wzorców zachowań wśród społeczności lokalnych, w jakich pracują gromady i drużyny, realizując również inne, potrzebne działania na rzecz najbliższego otoczenia. Niech Akcja „Czuwam!” stanowi zaczątek do podjęcia służby – zainspiruj się tropami.

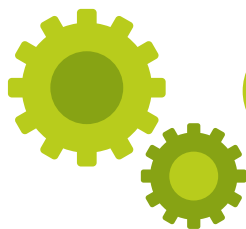
CZTERY KROKI AKCJI* czuwam!

POCZUJ

KREUJ

DZIAŁAJ

INSPIRUJ

KROK 1: POCZUJ – wyjdźcie gromadą/zastępem/patrolem na zwiad po okolicy i dostrzeżcie potrzeby w przestrzeni publicznej

KROK 2: KREUJ – zaplanujecie działania oraz zapewnijcie narzędzia i niezbędne zgody

KROK 3: DZIAŁAJ – zrealizujecie swoją Akcję dokonując zmian w otoczeniu pomiędzy 20 a 26 kwietnia 2020 r.

KROK 4: INSPIRUJ – kontynuujcie służbę, inspirujcie do kolejnych działań na rzecz zmiany świata na lepszy

Akcja Czuwam 2019/2020 w swoim założeniu nawiązuje do realizacji 11. Celu Zrównoważonego Rozwoju: Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu.

* - MODEL DESIGN FOR CHANGE - WIĘCEJ PRAKTYCZNYCH INFORMACJI:
CBP.ZHP.PL/PORADNIKI/SLUZBA-PORADNIK-PRAKTYCZNY

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ

1. Zorganizujcie zastępowy zwiad po okolicy Waszego zamieszkania i odnajdźcie jak najwięcej ścian, na których napisane są obraźliwe teksty, wulgaryzmy czy wyzwiska. Zaznaczcie je dokładnie na mapie okolicy i sfotografujcie, aby móc je później przedstawić drużynie i osobom decydującym o ich usunięciu – zmalowaniu, zmyciu. W trakcie zwiadu postarajcie też podpytać sąsiadów, do kogo należą budynki, obiekty, na których znajdują się obraźliwe napisy. Uzyskajcie zgodę na zamalowanie/usunięcie napisu od właściciela obiektu. Planujcie działania na miarę Waszych możliwości i odpowiednie do wieku, pamiętając o bezpieczeństwie. Do końca 2019 roku zakupcie odpowiedni kolor farby i narzędzia do malowania/myjkę wysokociśnieniową ok. 250 bar. Zadanie wykonajcie sami lub zaangażujcie dorosłego (rodzica), który od 20 do 26 kwietnia 2020 roku bezpiecznie wykona pracę, a Wy przygotujcie mu coś do jedzenia i pośpiewajcie piosenki podczas pracy. Udokumentujcie zmianę. Nie ograniczajcie się wyłącznie do Akcji - działajcie dalej i usuwajcie „mowę nienawiści” – zajrzyjcie do:

- Zuchy: „**AMBASADORZY/AMBASADORKI PRZYJAŹNI**”, str. 8
- Harcerze: „**KAŻDY INNY, WSZYSCY RÓWNI**”, str. 12
- Harcerze Starsi: „**ZERO HEJTU**”, str. 16
- Wędrownicy: „**WOLNI OD NIENAWIŚCI**”, str. 21

PROPOZYCJA
DLA CHĘTNYCH

2. Wyjdźcie z harcówki i rozejrzyjcie się dookoła. Nie ma rzeczy niczyich. Niektóre przedmioty mają jednego właściciela. Inne są wspólne: należą do Twojej rodziny, do Twojego miasta, Twojego państwa, a nawet - jak nasza Ziemia - do całej wspólnoty ludzkiej (a nawet więcej, bo także do zwierząt i roślin). O wszystkie należy dbać. Żeby rzeczy służyły nam jak najdłużej, trzeba się o to postarać. Pomyślcie, jakim wspólnym rzeczom przydałoby się z Waszej strony więcej troski. Kiedy już znajdziecie dobra, których naprawa lub konserwacja będzie pożyteczna dla Waszej wspólnoty, poproście drużynowego o skontaktowanie Was z osobą, która jest za nie odpowiedzialna. Jeśli zdecydowaliście się zadbać o szkolny park lub odmalować gdzieś wybrakowane linie na boisku szkolnym, najlepszą osobą do współpracy będzie dyrektor szkoły. Planujcie działania na miarę Waszych możliwości i odpowiednie do wieku, pamiętając o bezpieczeństwie. Jeśli chodzi o rzeczy użyteczności publicznej, powiadomcie właściwy urząd gminy (np. za pomocą portalu NaprawmyTO.pl). Zatroszczcie się o potrzebne materiały i dokonujcie zmiany między 20 a 26 kwietnia 2020 roku. Udokumentujcie zmianę. Pamiętajcie o tym, aby zadbać o potrzeby środowiska lokalnego – zajrzyjcie do:

- Zuchy: „**MŁODZI OBYWATELE/MŁODE OBYWATELKI**”, str. 10
- Harcerze: „**ŚWIADOMI WŁAŚCICIELE**”, str. 14
- Harcerze Starsi: „**ZMIENŃ SWOJE OTOCZENIE**”, str. 18
- Wędrownicy: „**BĄDŹ ŚWIATŁEM**”, str. 20

PROPOZYCJA
DLA CHĘTNYCH

20-26 KWIETNIA 2020 - CO WTEDY?

Okres między 20 a 26 kwietnia to czas na dokonanie zmiany w przestrzeni publicznej w ramach Akcji Czuwam. Patrolami, zastępami, gromadami, drużynami w trakcie trwania Waszych zbiórek lub w innym zaplanowanym czasie, wyjdźcie i działajcie. Udokumentujcie udział w Akcji Czuwam! Sфотографujcie miejsce przed wprowadzeniem zmiany oraz po zakończeniu Waszych prac. Następnie połączcie ze sobą zdjęcia w sposób sąsiadujący i umieśćcie relację z Akcji Czuwam pod postem promującym wydarzenie na fanpage ZHP na portalu Facebook. Obowiązkowo napiszcie w komentarzu do zdjęcia: nazwę swojej drużyny, zastępu, patrolu itp., nazwę hufca, pseudonim artystyczny autora zdjęć (np. Fot. SzaryWilk) oraz dodajcie cztery hashtagi - **#ZHP, # AKCJA CZUWAM, #NIW, #ROHIS**.

PAMIĘTAJCIE, aby na zdjęciu nie uwiecznić żadnych osób - tylko miejsce zmiany przed i po akcji. Rekomendacja dotycząca niefotografowania innych osób wynika z tego, iż ewentualna publikacja zdjęcia wymaga zgody sfotografowanej osoby, co wynika z przepisów Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

USUWANIE NAPISÓW - CO TRZEBA WIEDZIEĆ? WAŻNE!

Nie przechodźmy obojętnie obok obraźliwych haseł pojawiających się na domach, blokach, śmietnikach czy ekranach akustycznych. Należy pamiętać, że jakiegokolwiek nielegalne malowanie na ścianach w przestrzeni publicznej jest karane. Nawet jeśli twórczość nikogo nie obraża.

CO TO ZNACZY DLA NAS?

Działanie na własną rękę bez zgody właściciela budynku może obrócić się przeciwko nam, nawet jeśli zamalujemy przejaw mowy nienawiści. Użycie nieodpowiedniego koloru farby lub sposób zamalowania napisu niezgodny z wizją zarządcy budynku może skończyć się dla nas sprawą o zniszczenie mienia. Należy więc pamiętać, aby przed akcją zamalowania lub zmywania napisów zastosować odpowiednią procedurę.

KROK 1. Dowiedzcie się, kto jest właścicielem budynku i czy budynek nie podlega konserwatorowi zabytków.

Oficjalnie informacje można uzyskać w Ewidencji Gruntów i Budynków - rejestrze prowadzonym przez starostwa powiatowe lub urzędy miast. Baza zawiera dane m.in. o właścicielach budynków lub jednostkach organizacyjnych, które tymi nieruchomościami zarządzają. W niektórych urzędach informacje o właścicielu można uzyskać przez telefon, zwłaszcza jeśli chodzi o obiekty publiczne, ale nierzadko trzeba złożyć wnioski. Na rozpatrzenie wniosku każdy urząd ma do 30 dni. Pamiętajcie, aby pismo złożyć z odpowiednim wyprzedzeniem – nie wolno rozpocząć prac bez zgody właściciela obiektu. We wniosku warto podkreślić, że realizowane prace są częścią harcerskiego projektu – może to przyspieszyć decyzję urzędu. W celu skutecznego złożenia pisma niezbędne jest podanie podstawowych danych indywidualizujących obywatela. Ważne, aby Wasze działania były spójne z hufcową polityką współpracy z instytucjami zewnętrznymi, więc przed stworzeniem pisma do urzędu, zapytajcie komendanta, kto powinien podpisać się pod wnioskiem. Można także zapytać o kontakt do właściciela budynku dozorcę lub dozornicę obiektu, dyrektora/prezesa podmiotu gospodarczego/instytucji, który/a mieści się w danej nieruchomości lub aktywne osoby w Waszej społeczności lokalnej. Jeżeli obiekt jest objęty opieką konserwatora zabytków (informacji o tym powinien udzielić urząd miasta lub starostwo powiatowe) również do niego należy zgłosić się z prośbą o zgodę na planowane działania.

KROK 2. Uzyskajcie od właściciela obiektu pisemną zgodę na usunięcie mowy nienawiści z elewacji.

Podczas rozmów obu stron należy dojść do porozumienia w temacie sposobu usunięcia malunków, zakresu prac, stosowanych materiałów oraz koloru farby. Nierzadko może się zdarzyć, że właściciel budynku przekaże Wam niezbędne materiały do wykonania akcji. W czasie rozmów (lub już wcześniej, na etapie wniosku do właściwego urzędu) wskażcie konkretnie,

o które napisy wam chodzi i gdzie one się znajdują. Może zdarzyć się tak, że napisu nie będzie wolno zamalować – na przykład czasami powstają murale, które są współfinansowane przez urzędy i przez konkretny czas nie można z nimi nic zrobić, nawet jeśli chodzi o zamalowanie wulgarnych napisów. Napiszcie także, jak Wasze działanie ma konkretnie wyglądać (np. że każdy napis będzie zamalowany odpowiednio dobraną farbą) i wskażcie daty. Koniecznie poczekać na pisemną odpowiedź. Urzędy lubią wspierać takie akcje, więc śmiało proście o ich wsparcie.

Zachęcamy do zapoznania się z artykułami na temat usuwania napisów pod ciśnieniem wody, ponieważ skuteczność działań z wykorzystaniem takiego sprzętu zależy będzie od rodzaju powierzchni, na której widnieje napis oraz użytych do malowania farb lub sprayów. Ponadto nierzadko, aby uzyskać stuprocentowy efekt wywabienia napisu, należy zastosować kilka różnych środków.

KROK 3. Zgłoście akcję na piśmie do straży miejskiej i na policję, uwzględniając informacje o dokładnym miejscu, terminie, przedziale czasowym akcji wraz z danymi osoby odpowiedzialnej za wydarzenie. Załączcie również do zawiadomienia kopię zgody właściciela obiektu na usunięcie przejawów mowy nienawiści. Kopię pisma wraz z potwierdzeniem złożenia/nadania miejcie przy sobie podczas akcji.

KROK 4. Zachowajcie bezpieczeństwo podczas akcji. Biorąc pod uwagę Wasz wiek, wielkość i wysokość malunku oraz środki, jakimi będziecie przeciwdziałać mowie nienawiści, zaplanujcie działania odpowiedzialnie. Sprzęt, który usuwa napisy pod ciśnieniem wody, powinien być używany wyłącznie przez osoby dorosłe, które mają w tym zakresie doświadczenie. Należy pamiętać również o zachowaniu stosownej odległości od miejsca użytkowania przyrządu.

Nielegalny malunek należy zgłosić na policję lub do straży miejskiej. Powiadomić o wulgarnym napisie może każdy. Jeśli podczas akcji lub po jej zakończeniu, z różnych względów, nie uda Wam się zareagować na każdy dostrzeżony przejaw mowy nienawiści w przestrzeni publicznej, warto napisać w tej sprawie pismo do urzędu dzielnicy/gminy/miasta. Dana instytucja zobowiązana jest odnieść się w sprawie złożonej w biurze podawczym dla interesariuszy.

Jeśli w bliskim Wam miejscu istnieje sporo bohomazów i równie szybko przybywa nowych, warto porozmawiać z właścicielem obiektu o możliwości ubezpieczenia od takiego rodzaju przypadków.

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczności Obywatelskiej

Każda gromada, drużyna, zastęp, patrol może otrzymać środki finansowe na materiały potrzebne do realizacji Akcji „Czuwam!” 2019/2020. Chorągwie ZHP otrzymały środki finansowe z Rządowego Programu Wsparcia ROHIS na działania programowe realizowane w ramach Akcji na rok 2019. Tym samym zakupu farb, sprzętu i innych materiałów niezbędnych do realizacji Akcji, należy dokonać do końca 2019 roku! W celu pozyskania informacji o formie przekazania środków oraz wysokości dofinansowania lub otrzymania potrzebnego sprzętu/narzędzi/produktów, należy skontaktować się z Komendą Hufca lub Komendą Chorągwi. Fundusze z projektu mogą być przeznaczone na zakup akcesoriów malarskich, sprzętu do czyszczenia elewacji budynków pod ciśnieniem wody lub innego sprzętu niezbędnego do przeprowadzenia Akcji, a także na promocję inicjatywy w mediach lokalnych tylko w roku 2019.

TROPY

Tropy to propozycja nowych instrumentów metodycznych ZHP, które do końca 2020 roku będą realizowane w gromadach i drużynach harcerskich w ramach pilotażu.

Tropy Zuchowe

- „Ambasadorzy/Ambasadorki Przyjaźni”
- „Młodzi Obywatele/Młode Obywatelki”

Tropy Harcerskie

- „Każdy inny, wszyscy równi”
- „Świadomi właściciele”

Tropy Starszoharcerskie

- „Zmień swoje otoczenie”
- „Zero hejtu”

Tropy Wędrownicze

- „Wolni od nienawiści”
- „Bądź światłem”

Tropy

Tropy to propozycja nowych instrumentów metodycznych ZHP, które do końca 2020 roku będą realizowane w gromadach i drużynach harcerskich w ramach pilotażu.

Ambasadorzy/Ambasadorki Przyjaźni

Punkty Prawa Zucha, z którym możesz pracować:

★ Wszystkim jest z zuchem dobrze

1. W Kręgu Rady podjęliśmy się bycia Ambasadorami Przyjaźni w szkole i na podwórku.
2. Poznaliśmy Deklarację praw dziecka.
3. Szóstkami poszukaliśmy problemów, jakie stoją na drodze do przyjaźni na podwórku/w szkole. Zaplanowaliśmy, jak im zaradzić.
4. Zorganizowaliśmy turniej gier i zabaw dla gromady i innych dzieci. Każda szóstka przeprowadziła grę/zabawę.
5. Zorganizowaliśmy spotkanie przyjaźni z cudzoziemcami lub dziećmi z innych krajów (np. ze skautami – listownie, internetowo). Poznaliśmy ich kulturę, radości i problemy.
6. Na podsumowanie naszej pracy zorganizowaliśmy spotkanie Ambasadorów Przyjaźni. Jako doświadczeni ambasadorzy – uczestniczyliśmy w debatach, podjęliśmy ważne postanowienia i decyzje. Najważniejsze z nich przekazaliśmy do Polskiego Komitetu UNICEF-u.

To dobry trop na Dzień Myśli Braterskiej lub Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka!

Podążając tropem **Ambasadorów i Ambasaderek Przyjaźni**, wspieramy rozwój społeczny, a także duchowy i emocjonalny. Pokazuje on możliwość aktywnego uczestnictwa w społeczności, dzięki której można realnie zmienić rzeczywistość. Uczy tolerancji wobec inności – tej „dalekiej” (inny kolor skóry, wyznanie), jak i „bliskiej” (inny status materialny, wiek). Umożliwia poznanie odmienności innych dzieci i wielkiej rodziny skautowej.

Podczas zabawy należy uświadomić zuchom problemy współczesnego świata, np. brak tolerancji i akceptacji, rasizm, antysemityzm. Przed spotkaniem przyjaźni warto poznać tradycję danego kraju lub zgłębić dany temat. Można nauczyć się kilku słów i zwrotów w innym języku.

Przygotowując się do zbiórek można skontaktować się z Biurem Rzecznika Praw Dziecka z prośbą o bezpłatne materiały na temat szacunku i praw dzieci. W celu skontaktowania się ze skautami można poradzić się pełnomocnika ds. zagranicznych chorągwi.

Wskazówki bibliograficzne

- Materiały Rzecznika Praw Dziecka
- Propozycja programowa „Każdy inny wszyscy równi” (cbp.zhp.pl)
- Propozycja programowa „Świątozmieniacze. Cel: Dobro”
- Propozycja programowa „Aktywni Obywatele Świata”
- Propozycje programowe WAGGGS na Dni Myśli Braterskiej
- Konspekty „Stop mowie nienawiści” (cbp.zhp.pl)
- „Zuchowe Wieści”
- Wielka Encyklopedia Gier – „Gry na boisku” Miloš Zapletal

Tropy

Tropy to propozycja nowych instrumentów metodycznych ZHP, które do końca 2020 roku będą realizowane w gromadach i drużynach harcerskich w ramach pilotażu.

Młodzi Obywatele Młode Obywatelki

Punkty Prawa Zucha, z którym możesz pracować:

★ Wszystkim jest z zuchem dobrze

1. W Kręgu Rady postanowiliśmy aktywnie uczestniczyć w życiu lokalnej społeczności.
2. Zorganizowaliśmy zwiad po naszej miejscowości w poszukiwaniu ważnych urzędów i instytucji, a także miejsca, gdzie moglibyśmy zrobić coś pożytecznego.
3. Spotkaliśmy się z gospodarzem naszego miasta.
4. Byliśmy w urzędzie miasta lub gminy.
5. Szóstkami braliśmy udział w posiedzeniu dziecięcego parlamentu. Debatowaliśmy o potrzebach naszej miejscowości.
6. Zorganizowaliśmy wybory do...
7. Ułożyliśmy własną konstytucję gromady.
8. Wykonaliśmy coś pożytecznego dla swojej wsi, miasta lub dzielnicy.

To dobry trop na czas wyborów!

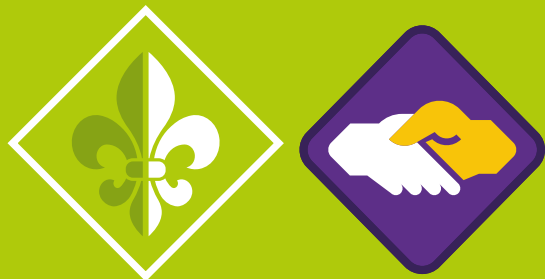
Trop **Młodzi Obywatele** i **Młode Obywatelki** pozwala zuchom poznać bliżej swoje środowisko w kontekście obywatelskich praw i obowiązków. Trop wspiera rozwój społeczny. Zuchy uczą się dostrzegać problemy wspólnoty lokalnej, poszukiwać rozwiązań, stają się świadomymi uczestnikami życia społecznego.

Warto zwrócić szczególną uwagę na rozbudzenie w dzieciach aktywności i gotowości do podjęcia działania w swoim środowisku, np. w szkole lub na podwórku. Pokazanie sprawczości działań nawet młodego człowieka pozwoli na bycie aktywnym obywatelem w przyszłości, a także na lepsze rozumienie zasad demokracji i samorządności. Dlatego warto przygotować jak najbardziej realne, pożyteczne prace, a po ich wykonaniu podsumować – by zuchy dostrzegły zmianę, którą pozostawiły po sobie.

Pamiętaj, że trzeba dostosować pożyteczne prace do rozwoju psychofizycznego zuchów. Zazwyczaj nie wykonają one prac, które wymagają dokładności czy schludności. Jednak każdy może z siebie dać coś dla innych – nawet dzieci! Przykładami pożytecznych prac mogą być: wykonanie i ustawienie koszy na segregację śmieci do harcówki, spotkanie ze starszymi czy niepełnosprawnymi osobami, posprzątanie kawałka zieleni, pomoc dla schroniska dla zwierząt, pomoc kolegom z klasy/podwórka w odrabianiu lekcji.

Wskazówki bibliograficzne

- Publikacje on-line w temacie edukacji obywatelskiej i ekonomicznej Centrum Edukacji Obywatelskiej (ceo.org.pl)
- Propozycja programowa „Rok Regionów”
- „Zuchowe Wieści”

Jak wiemy, „Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza”. Tropy BRATERSTWA poświęcone są osobom, wobec których to wezwanie potrzebuje aktualnie waszej konkretnej odpowiedzi – w jakiś sposób innym i przez to odrzucanym przez większość. Udzielcie im wsparcia najlepiej, jak potraficie!

Trop dla:
początkujących
Służba: TAK

Cele
Zrównoważonego
Rozwoju:

Każdy inny, wszyscy równi

Czy zaobserwowałeś kiedyś, jak ktoś został przezwany na szkolnym korytarzu? Co wtedy czułeś, i co pomyślałeś o osobie, która obrażała inną? Czy to źle jest różnić się między sobą? Czy myślałeś o tym, jak mógłby wyglądać świat bez tych nieprzyjemnych wyzwisk i osądów innych? Możecie razem ze swoim zastępem to zmienić! Wystarczy tylko znać przyczynę tych zachowań i podjąć działanie!

Poniżej znajdziecie gotowy pomysł do zrealizowania w zastępie. Możecie postąpić dokładnie zgodnie z propozycją lub wprowadzić do niej modyfikacje.

1. Zaplanujcie, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie, co chcecie zrobić i podzielcie się obowiązkami:

Na arkuszu szarego papieru lub tablicy narysujcie wszystko, co kojarzy się wam ze słowem „tolerancja”. Zastanówcie się, czym jest tolerancja oraz jakie są przejawy zachowań tolerancyjnych. Przypomnijcie sobie sytuacje, gdy ktoś wobec was był nietolerancyjny, jak się wtedy czuliście. Zastanówcie się, czy w waszej drużynie wszystkie harcerki i harcerze traktowani są równo. Czy do waszej drużyny mają dostęp wszyscy chętni?

2. Zróbcie, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Proponowany podział zadań w zastępie:

1. Zorganizuj na zbiórce drużyny następujące ćwiczenie:

Pracując w parach, wypiszcie na kartkach po pięć waszych cech wspólnych oraz pięć różnic. Następnie, pracując w innych parach, porównajcie te katalogi. Postarajcie się odnaleźć te cechy, które są wspólne wam wszystkim. Odpowiedzcie sobie na pytanie, jak wasza różnorodność wpływa na pracę waszej grupy. Podsumujcie razem zebrane wyniki.

2. Jednym z ważnych elementów nietolerancji jest myślenie stereotypowe (stereotyp to uproszczony, nieprawdziwy obraz rzeczywistości). Wypisz razem z zastępem znane wam stereotypy dotyczące różnych narodowości. Jak myślicie, z czego one

powstały? Zastanówcie się, jak likwidować stereotypowe myślenie u siebie i innych w najbliższej okolicy. Podejmijcie działanie z tym związane.

3. Zorganizuj razem z zastępem w miejscu swojego zamieszkania sondę na temat tolerancji wśród dzieci i młodzieży. Wypiszcie na kartach do głosowania przedstawicieli kilku grup społecznych, które wciąż nie spotykają się w Polsce z pełną otwartością. Zapytajcie rówieśników, czy chcieliby mieć taką osobę za kolegę ze szkolnej ławy? Poszerzcie sondę o dodatkowe ważne dla was pytania.

4. Zbierz wyniki z przeprowadzonej przez was sondy i zilustruj je razem z zastępem na plakatach. Wzbogaćcie je o wasze przemyślenia i hasła na temat przyczyn stereotypów i braku tolerancji.

5. Przygotuj wystawę waszych plakatów w szkole lub w innym publicznym, często odwiedzanym miejscu w waszej okolicy.

6. Zorganizuj „wernisaż” waszej wystawy plakatów. Razem z zastępem zaproście na nią waszą drużynę, znajomych i rodzinę.

3. Podsumujcie, oceńcie w swoim gronie czy udało się wam osiągnąć założone cele i czy każdy dołożył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami.

Podsumujcie zrealizowane przez was działania w gronie zastępu. Pomyślcie, czy zmieniło to wasze podejście do osób, które znacznie różnią się od was. Jak ich teraz postrzegacie? Dowiedzcie się, jakie reakcje i opinie wywołała wasza wystawa plakatów. Czy udało się wam zainspirować nią wasze bliskie osoby do bycia otwartym i tolerancyjnym? Może macie jakieś pomysły na kolejne działania w tym temacie razem z waszą drużyną lub bliskimi?

Treść dla wychowawców:

Trop został napisany na podstawie propozycji programowej pt. „Pod namiotem praw” (cbp.zhp.pl/propozycje/pod-namiotem-praw/) autorstwa hm. Anny Poraj i phm. Pawła Smardza.

Chcecie zrealizować trop?

Pobierzcie z Centralnego Banku Pomysłów ZHP „Kartę tropu harcerskiego” i działajcie!
Plik do pobrania: CBP -> PROPOZYCJE PROGRAMOWE -> AKCJA CZUWAM 2019/2020

ZARADNOŚĆ

„Do odważnych świat należy!”, a któż mniej boi się wyzwiań niż harcerki i harcerze? Podążając tropem ZARADNOŚCI szybko przekonacie się, że świat pieniędzy nie dotyczy wyłącznie dorosłych. Zobaczcie, jak już dziś możecie uczynić świat bardziej sprawiedliwym, a swoją zawodową przyszłość - bardziej zrozumiałą.

Trop dla:

średnio
zaawansowanych

Służba: TAK

Cele

**Zrównoważonego
Rozwoju:**

Świadomi właściciele

Nie ma rzeczy niczyich. Niektóre przedmioty – jak para butów, którą masz właśnie na sobie – mają jednego właściciela. Inne są wspólne, należą do Twojej rodziny, do Twojego miasta, Twojego państwa, a nawet - jak nasza Ziemia - do całej wspólnoty ludzkiej (a nawet więcej, bo także do zwierząt i roślin). O wszystkie należy dbać, bo ich uszkodzenie lub utrata przynosi konkretnym osobom konkretną szkodę.

Poniżej znajdziecie gotowy pomysł do zrealizowania w zastępie. Możecie postąpić zgodnie z propozycją lub wprowadzić do niej modyfikacje.

1. Zaplanujcie, czyli zbierzcie potrzebne informacje, ustalcie, co chcecie zrobić i podzielcie się obowiązkami:

Rozejrzyjcie się wokół siebie, zewsząd otaczają nas rzeczy i choć „nie samym chlebem żyje człowiek”, to byłoby nam bardzo trudno się obyć bez materialnych przedmiotów. Żeby rzeczy służyły nam jak najdłużej, trzeba się o to postarać. Z niemniejszą troską trzeba traktować rzeczy wspólne: tak zwane „wspólne dobro” jest tym bardziej narażone na niszczenie, że z reguły korzysta z niego wiele osób na raz. Pomyślcie, jakim wspólnym rzeczom przydałoby się z waszej strony więcej troski.

2. Zróbcie, wykonajcie zadanie wedle własnego pomysłu, w którym każdy członek zastępu ma swoją rolę do odegrania:

Kiedy już znajdziecie dobra, których naprawa lub konserwacja będzie pożyteczna dla waszej wspólnoty, poproście drużynowego o skontaktowanie was z osobą, która jest za nie odpowiedzialna. Jeśli zdecydowaliście się zadbać o szkolny park, najlepszą osobą do współpracy będzie pan woźny. Jeśli uważacie, że koce w magazynie szczepu wymagają odświeżenia, to zgłóście się do kwatermistrza szczepu. Jeśli chodzi o jakieś rzeczy użyteczności publicznej, powiadomcie właściwy urząd gminy (np. za pomocą portalu NaprawmyTO.pl). Przy wykonywaniu wybranej pracy warto poszukać sojuszników wśród osób dorosłych (niekoniecznie z drużyny), aby dzięki

temu działać więcej. Postarajcie się dobrze rozeznąć potrzeby i rzetelnie wykonać potrzebne prace – od waszej staranności zależy komfort wielu osób.

3. Podsumujcie, oceńcie w swoim gronie, czy udało wam się osiągnąć założone cele i czy każdy dążył się do ich realizacji, a następnie pochwalcie się swoimi osiągnięciami.

Zastanówcie się w waszym gronie, czy wasza praca była pożyteczna. Czy dzięki jej wykonaniu w przyszłości będziecie bardziej dbali o rzeczy swoje i cudze? Opowiedzcie pozostałym zastępom waszej drużyny o tym, co udało się wam osiągnąć, może dzięki temu ich także zachęcicie do większej troski o wspólne dobro.

Chcecie zrealizować trop?

Pobierzcie z Centralnego Banku Pomysłów ZHP „Kartę tropu harcerskiego” i działajcie!
Plik do pobrania: CBP -> PROPOZYCJE PROGRAMOWE -> AKCJA CZUWAM 2019/2020

Jak wiemy, „Harcerz w każdym widzi bliźniego, a za brata uważa każdego innego harcerza”. Tropy BRATERSTWA poświęcone są osobom, wobec których to wezwanie potrzebuje aktualnie waszej konkretnej odpowiedzi – osobom w jakiś sposób innym i przez to odrzucanym przez większość. Udzielcie im wsparcia najlepiej, jak potraficie!

Służba: TAK

**Cele
Zrównoważonego
Rozwoju:**

Zero hejtu

Trop starszoharcerski realizujemy w trzech krokach. Pierwszym krokiem będzie zgłębienie wybranego przez was tematu, analiza aktualnego problemu oraz możliwości jego rozwiązania, POSZUKIWANIE wszystkich ścieżek, jakimi będziecie mogli w czasie realizacji tropu podążać.

Drugi krok to aktywne działanie, często służba na rzecz kogoś. Trzeci krok to podsumowanie całości w formie wybranej przez zastęp, przy czym forma również powinna być aktywna i zawierać w sobie informacje o wszystkich działaniach podjętych w ramach realizacji próby.

Krok 1.

Dowiedzcie się, co to jest „mowa nienawiści”. Rozejrzyjcie się w swoim otoczeniu wirtualnym i poszukajcie miejsc, gdzie „hejt” jest wszechobecny i zobaczcie, jaki ma charakter. Pomyślcie, jak dużo osób to ogląda i jak bardzo to może niszczyć czyjeś życie. Spotkajcie się z panią psycholog (pedagog) z waszej szkoły i porozmawiajcie o tym, jak rozmawiać i radzić sobie z nienawiścią, a szczególnie taką w Internecie.

Krok 2.

Zorganizujcie akcję „0hejtu”. Wymyślcie, w jaki sposób przekonacie młodych ludzi, by ograniczyli mowę nienawiści w Internecie. Stwórzcie motywatory (odwrotność demotywatorów), filmiki lub zdjęcia, które będą zachęcały do tworzenia pozytywnego świata. Stwórzcie grupę, stronę, blog lub wydarzenie mające na celu pokazanie alternatywy w stosunku do mowy nienawiści. Na koniec, jeśli pozytywna część kampanii nie zadziała, warto zgłaszać przejawy mowy nienawiści w Internecie przez specjalną stronę [HejtStop: hejtstop.pl](http://hejtstop.pl).

Krok 3.

Po zakończeniu działań w ramach tropu przejrzyjcie miejsca, w których działaliście i zobaczcie, czy zmieniły się one dzięki wam. Zorganizujcie zbiórkę podsumowującą i omawiającą wasze akcje. Warto przygotować dobrą prezentację przedstawiającą zdjęcia i najciekawsze rzeczy, które sami stworzyliście.

Chcecie zrealizować trop?

Pobierzcie z Centralnego Banku Pomysłów ZHP „Kartę tropu starszoharcerskiego” i działajcie!
Plik do pobrania: CBP -> PROPOZYCJE PROGRAMOWE ->AKCJA CZUWAM 2019/2020

INICJATYWA

Tropiąc zastępem miejsca, w których warto podjąć INICJATYWĘ, zastanówcie się, gdzie wasza dobra wola i rzetelna praca przydadzą się najbardziej. Zaczynicie od swojego najbliższego otoczenia – je znacie przecież najlepiej – ale jeśli nadarzy się okazja, zróbcie coś pożytecznego także dla dzieci i młodzieży z dalszych krańców świata.

Służba: TAK

**Cele
Zrównoważonego
Rozwoju:**

Zmień swoje otoczenie

Trop starszoharcerski realizujemy w trzech krokach. Pierwszym krokiem będzie zgłębienie wybranego przez was tematu, analiza aktualnego problemu oraz możliwości jego rozwiązania, POSZUKIWANIE wszystkich ścieżek, jakimi będziecie mogli w czasie realizacji tropu podążać.

Drugi krok to aktywne działanie, często służba na rzecz kogoś. Trzeci krok to podsumowanie całości w formie wybranej przez zastęp, przy czym forma również powinna być aktywna i zawierać w sobie informacje o wszystkich działaniach podjętych w ramach realizacji próby.

Krok 1.

Czy wiecie, co chcielibyście zmienić na lepsze w swojej okolicy, czy macie na to jakieś pomysły? Jeżeli nie, nic nie szkodzi! Stwórzcie ankietę z pytaniami na ten temat i zorganizujcie zwiad w najbliższym otoczeniu. Pytajcie napotkanych mieszkańców o to, o co chcieliby wzbogacić swoje miejsce zamieszkania. Zbierzcie i opracujcie wnioski z tego ankietowania i przedstawcie je na forum Waszej drużyny. Na ich podstawie zastanówcie się w zastępie, czy możecie zorganizować coś, co zadowoli nie tylko Was, ale również i mieszkańców. Opracujcie plan tego działania.

Krok 2.

Sprawdźcie najpierw, czy wasz lokalny urząd lub lokalne NGO nie planują podobnej do waszej akcji w najbliższym roku. Może jesteście w stanie nawiązać współpracę z lokalnymi instytucjami publicznymi, stowarzyszeniami czy podmiotami gospodarczymi, działając w partnerstwie?

Przystąpcie do realizacji planu. Może warto w wasze działania zaangażować również napotkanych w trakcie ankietowania mieszkańców okolicy, a także waszych znajomych i rodzinę?

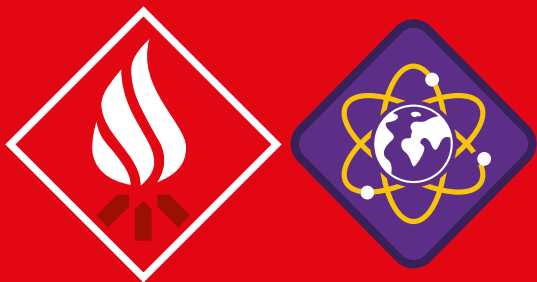
Może uda Wam się udokumentować coś, co będziecie w stanie przekazać lokalnym władzom, aby umieścić w swoich kanałach promocji? Może uda wam się z tego zorganizować cykliczne i regularne działania? Najważniejszy jest Wasz pomysł i jego realizacja.

Krok 3.

Po kilku zbiórkach i spotkaniach, po wyznaczonym przez Was okresie służby, podsumujcie swoje działania. Jeśli udało Wam się stworzyć relację - podzielcie się swoim dziełem z pozostałymi członkami drużyny. A może istnieje szansa na włączenie ich w wasze dalsze działania? Niech jednak podsumowanie nie będzie finałem - może uda wam się zarazić tą służbą nie tylko innych harcerzy, ale też okolicznych mieszkańców?

Chcecie zrealizować trop?

Pobierzcie z Centralnego Banku Pomysłów ZHP „Kartę tropu starszoharcerskiego” i działajcie!
Plik do pobrania: CBP -> PROPOZYCJE PROGRAMOWE -> AKCJA CZUWAM 2019/2020

Trop ODKRYWANIE pozwala na poznawania świata w kontekście nauki i techniki. Dzięki możliwości podjęcia praktycznych doświadczeń nauka będzie dla harcerzy niezwykłym przeżyciem. Zastępy będą wiedziały, że uczenie się jest wartościowe i daje umiejętności na całe życie.

**Cele
Zrównoważonego
Rozwoju:**

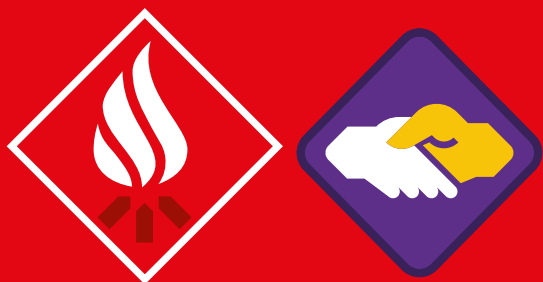
Bądź światłem dla obcych

Zaproszenie do działania:

◆ Poszukajcie u siebie w okolicy obcokrajowców. Może to być ośrodek, szkoła, stowarzyszenie czy świetlica. Po konsultacji ze specjalistami, przygotujcie dla nich zajęcia lub przestrzeń do wymiany kulturowej. Udowodnijcie, że słynna polska gościnność to nie mrzonka jesteśmy dla nich otwarci i pomocni. Możecie też pomóc im uczyć się języka polskiego i wyciągnąć do nich pomocną dłoń w innych, potrzebnych dla nich sprawach. Może jesteście w stanie przygotować imprezę dla mieszkańców pobliskich miejscowości, by wszyscy mogli się poznać?

Chcicie zrealizować trop?

Pobierzcie z Centralnego Banku Pomystów ZHP „Kartę tropu wędrowniczego” i działajcie!
Plik do pobrania: CBP -> PROPOZYCJE PROGRAMOWE -> AKCJA CZUWAM 2019/2020

Trop BRATERSTWA to trop związany z podjęciem działań na rzecz różnorodnych wspólnot. Dzięki tym działaniom harcerze mogą wzmocnić więzi rodzinne czy więzi w grupie rówieśniczej. Poznają pojęcia tolerancji, akceptacji, sprawiedliwości, a także wykluczenia, dyskryminacji i nierówności społecznych. Tropy z tej kategorii pozwolą na poznanie zależności kulturowych i nadawanych im znaczeń.

**Cele
Zrównoważonego
Rozwoju:**

Wolni od nienawiści

Zaproszenie do działania:

- ◆ Czy nie macie dość już całej nienawiści, jaka wylewa się w Internecie? Czy zauważacie u siebie i u waszych znajomych znieczulenie na pewne tematy, hasła i zdjęcia? Czy chcecie dalej czytać i oglądać treści przesycane jadem?
- ◆ Dowiedźcie się najpierw, czym jest mowa nienawiści, hejt, a czym konstruktywna krytyka. Czym one się różnią między sobą?
- ◆ Wymyślcie pomysł na zredukowanie postów z negatywnymi treściami w mediach społecznościowych, stwórzcie internetową przestrzeń wolną od takich treści. Pokażcie znajomym, że można normalnie funkcjonować. Stwórzcie kampanię przeciw mowie nienawiści w mediach społecznościowych. Zorganizujcie zajęcia dla grupy rówieśniczej, jak przeciwstawiać się temu problemowi. Wspólnie zróbcie akcję w waszych szkołach promującą wolność od nienawiści w mediach społecznościowych.

Chciecie zrealizować trop?

Pobierzcie z Centralnego Banku Pomysłów ZHP „Kartę tropu wędrowniczego” i działajcie!
Plik do pobrania: CBP -> PROPOZYCJE PROGRAMOWE -> AKCJA CZUWAM 2019/2020

